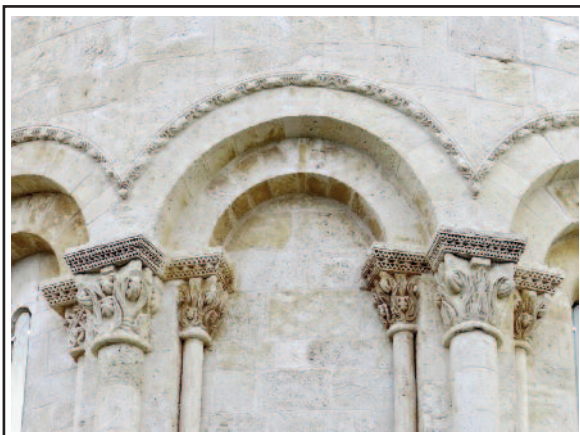

SANTA MARIA DEL CASTELL DE SARROCA

L'origen d'aquesta església no és de colonització monàstica, sinó feudal i reial. Església i castell formen una sola unitat.

No hi ha notícies de la probable església que existia i que devia quedar destruïda amb l'atac d'Almasor. No és fins al 1060 que se'n tenen notícies. Passada la falç dels almoràvits es consagra el 1204. Es tracta de la nau de l'actual església. En els segles XII i XIII es continuen les obres, es destrueix l'absis primitiu i s'edifica un creuer amb l'absis actual, ja amb l'últim esplendor de l'art romànic.

SANTA MARIA DEL CASTELL DE SARROCA. Absis. Foto: Lluís Fernández, 2019.

El resultat és un edifici amb planta de creu llatina i una nau, amb creuer i absis. Precisament l'absis és extraordinàriament ric en escultura, amb arcades sobre columnes, tant a l'interior com a l'exterior, i amb impostes i capitells esculpits amb sanefes i temes vegetals i animals. El portal nord és el de la nau primitiva, amb tres columnes i capitells per banda, amb les corresponents arquivoltes. El campanar data del 1600 i es troba a sobre del cimbori. Encara més tard es va obrir una altra portalada, als peus de la nau.

Puig i Cadafalch emprengué la restauració l'any 1906, eliminant construccions paràsites que s'havien anat afegint a l'església. Va ser declarada monument històric-artístic el 1931.

Feliu Carreras Vidal

BIBLIOGRAFIA

CARRERAS VIDAL, Feliu. *Fulls AAR Amics de l'Art Romànic. Filial de l'Institut d'Estudis Catalans. Filial de Sabadell*. Data: 16 de juny de 1996.

MOLIST I CAPELLA, NÚRIA. Olèrdola. Guies del Museu d'Arqueologia de Catalunya

MAÑÉ, ARNAU I MARTÍNEZ GORETTI 26/08/2015 a <https://surtdcasa.cat/penedes/entorn/el-pla-dels-albats-olerdola-segueix-desvetllant-la-historia>. 15/02/2020.

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 201

23 de febrer de 2020

L'ALT PENEDES

OLÈRDOLA

El conjunt monumental d'Olèrdola és situat en un turó del massís del Garraf, proper a Vilafranca del Penedès. Un dels motius que fa d'Olèrdola un lloc molt conegut i interessant són les nombroses tombes en forma de persona, excavades a la roca. N'hi ha una gran quantitat i és el primer lloc on es van documentar i estudiar, per això se les coneix com a olèrdolanes o antropomorfes i són dels segles IX, X i XI. Les trobem a l'entorn de l'església romànica i a l'anomenat pla dels Albats.

La importància d'Olèrdola també ve donada per les nombroses etapes històriques en què l'home hi ha estat present. Els primers pobladors d'Olèrdola se situen a l'edat del bronze. A finals d'aquesta etapa i començaments de la del ferro el turó no solament és habitat, sinó que es fortifica amb una primera muralla (segles VIII a VII aC). A partir d'aquí hi trobem instal·lada la cultura ibèri-

OLÈRDOLA. Muralles i portal. Foto: Lluís Fernández, 2019.

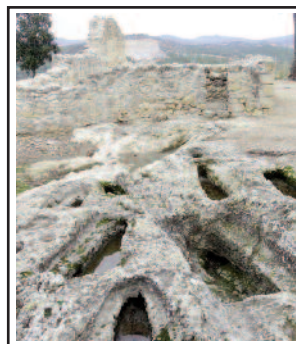
ca entre la segona meitat del segle V i la primera meitat de IV aC. Algunes cases i carrers d'aquesta època s'han pogut documentar.

Els romans aprofiten la situació immillorable del poblat olerdolà i a finals del segle II i començament de l'I aC reutilitzen construccions antigues i el fortifiquen millor. D'aquesta època és la muralla de carreus poligonals, la gran cisterna excavada a la roca, -amb les canals per omplir-la- i, finalment, la torre talaia, al capdamunt del turó. Durant la segona meitat del segle I s'abandona el poblat i roman mil anys deshabitat, excepte en ocasions puntuals que serveix de refugi.

SANT MIQUEL D'OLÈRDOLA. Absis de l'església romànica (esquerra) i preromànica. Al peu tombes olerdolanes. Foto: LFL.

Com és sabut a partir del segle X Catalunya s'independitza dels reis francs i s'expansiona. Les terres conquerides les poblen amb pagesos, els quals cal protegir aixecant castells fronterers. És llavors quan s'aprofita el conjunt d'Olèrdola per construir el castell -que inclou la talaia romana- i l'església de **Sant Miquel**. Això passa cap a l'any 929, sota la protecció del comte de Barcelona. Olèrdola es converteix en lloc de defensa i control del territori fronterer. Després d'aquesta capella preromànica, de la qual es conserva l'absis, es va construir la romànica al costat, la qual podem veure encara avui, després d'una acurada restauració. A partir del segle XII Vilafranca, situada a prop, i en una plana, es va poblant amb els habitants d'Olèrdola, fins que s'abandona gairebé del tot. Ja només la tornem a trobar ocupada, ocasionalment, en períodes conflictius.

PLA DELS ALBATS. Tombes olerdolanes i ruïnes de Santa Maria. Foto: Lluís Fernández 2019.

Fora del recinte emmurallat d'Olèrdola hi ha l'anomenat pla dels Albats, amb les ruïnes de l'església de **Santa Maria** i al seu entorn un cementiri força gran amb tombes excavades a la roca de les que hem anomenat al principi, olerdolanes, amb forma de persona, però aquestes de petites dimensions, que corresponen a infants morts abans de tenir us de raó, o albats.

Lluís Fernández López

MOJA (OLÈRDOLA)

El lloc de Moja és esmentat ja l'any 981, com a domini senyorial de Sant Cugat del Vallès, un domini que persistia encara durant el segle XI. L'església romànica, del típic estil dels segles XI i XII, que era dedicada antigament a Sant Cugat, és al costat de l'església moderna, dedicada a Sant Jaume. És un bonic exemplar d'una nau amb creuer, absis amb arcuacions i bandes llongobardes i un graciós campanar de torre quadrat, amb finestres geminades en el seu únic pis, i aixecat damunt la nau. Prop de l'església hi ha una torre de base circular, envoltada d'altres construccions modernes. És també originària del període romànic i, igual que l'església, era domini del monestir de Sant Cugat del Vallès.

SANT CUGAT DE MOJA. Al costat de l'absis romànic hi ha el de l'església actual. Foto LFL.

CASTELL DE SANT MARTÍ SARROCA

Castell esmentat per primera vegada l'any 984, quan comença el llinatge dels Santmartí. Va ser destruït per la ràtzia d'Almansor i un cop reconstruït va haver de suportar l'atac dels almoràvits el 1108. Consolidat

CASTELL I ESGLÉSIA DE SARROCA. Panoràmica amb els dos elements damunt la roca. Bonica fotografia que llueix en una estança del castell.

ja com a gran fortalesa passa a la família Cervelló, convertit en palau senyorial i va acabar com a propietat de la Pia Almoïna el 1481.

L'any 1714 va ser un dels darrers baluards de la guerra contra Felip V, i la seva ruïna es completà en la guerra carlina de 1833-1840. La reconstrucció començà el 1963 i és feta amb fantasia, donant importància als elements gòtics.

És un castell de planta irregular, entorn d'un pati central. Les parets exteriors atalussades, i les dues torres del costat oest, una de rodona i l'altra semi-circular, són probablement de l'obra romànica dels segles XII i XIII. Interiorment la sala de la part baixa del costat nord, rectangular i amb volta de canó, sembla ser de l'obra primitiva.